

Het verhaal, vorige week in deze krant, over het opgeloste raadsel rond de dode IJlster jodin Marianne Lisser leverde de nodige reacties onder de lezers op.

Vooraf in het kort. De IJlster stadshistoricus Edsko Hekman ondernam de afgelopen maanden een geslaagde zoektocht naar de vrouw die in het oorlogsjaar 1943 in het grachtenhuis van Janke Nooitgedagt-Wiersma ondergedoken zat en die daar rond de kerst vrijwel zeker een zelfmoordpoging deed. Ze overleed een aantal dagen later.

Hekman achterhaalde haar naam en die van haar man, Robert Paul Belinfante, huisarts in Laag-Keppel. Toen de jodenhatende Duitsers ons land binnenvielen, besloot het paar zichzelf van het leven te benemen. Ze namen thuis tegelijk een overdosis morfine. Hij stierf, morgen 69 jaar geleden. Zij bleef in leven.

Berthe Aeijselts uit Mantgum is een kleindochter van huisarts B. J. Westerbeek Van Enten, die in het nabijgelegen Hummeloo woonde. Zij vertelt dat de dokters elkanders praktijk waarnamen. Toen haar opa de volgende dag niks van z'n collega hoorde, zocht hij hem op, samen met oudste dochter Hanneke.

Op hun aanbellen werd niet opengedaan. Westerbeek Van Enten kwam uiteindelijk met behulp van een ladder uit de schuur via een halfopen slaapkamerraam binnen. Daar deed hij een akelige ontdekking. Marianne Lisser balanceerde op het randje van de dood, maar kon in het ziekenhuis in Doetinchem worden 'gered'.

Hemelumer Huite Alta is een van degenen die melden dat het de boerderij van Marten de Jong aan de Blankendalwei bij Scharnegoutum is, waar in januari 1944 door het verzet het lichaam van Lisser werd begraven.

Na de oorlog gingen hij en zijn vader naar de veehouder, over wie ze hadden gehoord dat hij en zijn gezin naar Amerika zouden emigreren en nu een plek zochten voor hun volwassen Sint Bernhard.

„Doe't wy op it hiem kamen, sei de boer tsjin myn heit: 'Jo steane op it grêf fan in ûnderdûker. En no op it grêf fan in NSB'er', doe't myn heit in stap opside die. 'En no op dat fan in Joadske frou út Drylts.' Dat moat dy Marianne Lisser west hawwe.”

Alta senior kreeg de hond mee, maar bracht hem een paar dagen later alweer terug. Hij had junior in de wang gebeten!

„Ik wit krekt om hokker hûn it giet”, reageert Uiltje de Jong, de 69-jarige zoon van boer Marten. Twee jaar later beet de valse reu ook hem. „Hy hie myn hiele holle, en dy wie ek doe al frij wat oan de maat, yn de bek. Ik ha de gatten fan de tosken noch yn de plasse. It wie allegearre bloed. Myn heit hat it mes pakt en him fuort ôfmakke.”

Dieren slachten was voor De Jong wekelijkse kost. Tientallen onderduikers bivakkeerden in de oorlog in en rond zijn boerderij. Om die eten te kunnen geven, was geregeld een schaap of kalf het bokje.

Overigens: de emigratie is nooit doorgegaan, zegt Uiltje de Jong. Waarom precies weet hij niet. Wel als de dag van gisteren staat hem de aprilmiddag in 1946 voor ogen, toen de doodskist met daarin de stoffelijke resten van Marianne Lisser werd opgegraven.

De volgende dag zou ze in Laag-Keppel worden herbegraven naast haar man. „Ik stie der doe by en mocht as lyts mantsje allinnich dat grutte gat wer ticht smite.”

Hoe is het de andere dode lichamen op het erf van de familieboerderij vergaan? Liggen die daar nog? „Dêr lit ik my net oer út”, zegt De Jong, nu Sneker. „Dy fraach lit ik rêste.”